

Sygn. akt VI U 4246/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie odwołania **A. P.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 4 listopada 2013 r. znak (...)

w sprawie: **A. P.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu A. P. prawo do emerytury od dnia (...)

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 4246/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 listopada 2013 roku (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu A. P. prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43). W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w/w przepisach, ponieważ nie udokumentował wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał, że zaświadczenie o wykonywaniu prac w szczególnych warunkach wystawione ubezpieczonemu nie spełnia wymogów formalnych, gdyż nie powołano się w nim na odpowiednie zarządzenie resortowe, któremu podlegał zakład pracy.

Ubezpieczony A. P. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Wskazał, że w warunkach szczególnych pracował na stanowisku traktorzysty – kierowca ciągnika w okresie

od 6 marca 1975 roku do 31 grudnia 1997 roku w (...). Na okoliczność pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony A. P., ur. dnia (...), w dniu 25 października 2013 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze: 25 lat, 1 miesiąca i 24 dni. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

- okoliczności bezsporne

W niniejszej sprawie sporną pozostawała okoliczność, czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat był zatrudniony w warunkach szczególnych, czy taki charakter miało zatrudnienie w Gminnym Związku (...) w S., M. (...) w M. na stanowisku kierowcy ciągnika we wskazanym przez niego okresie.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, na podstawie którego ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony A. P. od dnia 6 marca 1975 roku rozpoczął pracę w Kółku Rolniczym w S. (przekształconym następnie w: Spółdzielnię Kółek Rolniczych w (...)- Spółdzielnię Kółek Rolniczych (...)) na stanowisku traktorzysty. Pracował tam do dnia 31 grudnia 1997 roku. Od dnia 1 sierpnia 1979 roku ubezpieczony został skierowany przez pracodawcę do pracy na stanowisko kierowcy ciągnika w Zakładzie Usług (...) w M.. W 1979 roku ukończył on kurs obsługi kombajnu (...).

Ubezpieczony w okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego. Pracował przy pracach na polach, orał, siał, kosił trawę. Wykonywał również prace transportowe polegające na wożeniu w okresie zimowym wapna oraz płyt betonowych na drogi. Woził również płody rolne.

Gminny Związek (...) w S., M. (...) w M. w dniu 5 stycznia 1988 roku wystawił ubezpieczonemu zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazano, że ubezpieczony w okresie od 6 marca 1975 roku do 31 grudnia 1997 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku kierowcy ciągnika rolniczego.

Ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie: od 1.07.1997 r. do 20.07.1997 r.; od 1.08.1997 r. do 20.08.1997 r.; od 1.09.1997 r. do 19.09.1997 r.; od 1.10.1997 r. do 22.10.1997 r.; od 1.11.1997 r. do 19.11.1997 r.; od 1.12.1997 r. do 18.12.1997 r.

-dowód: zeznania ubezpieczonego zapis AV k. 25v akt sądowych, zeznania świadków: K. S., E. S., K. C. zapis AV k. 25v akt sądowych; zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, świadectwo pracy oraz angaże w aktach osobowych ubezpieczonego

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Sąd dokonał oceny omówionego wyżej stanu faktycznego w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2013.1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43).

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ustawy).

Zgodnie z treścią art. 32 ust 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983 r., które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 rozporządzenia z 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Dodatkowo wskazać należy, że zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą wyłącznie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze i jego załączniki stanowią jedyną i właściwą podstawę do określenia, czy dane stanowisko pracy należy zaliczyć do stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach. Ponadto dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08).

W przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z ww. artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Na podstawie powyższego nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 r. (III UZP 5/85), przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika.

Sąd w niniejszym postępowaniu dopuścił, na okoliczność pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach, dowody z zeznań świadków: K. S., E. S., K. C.. Sąd uznał zeznania powyższych świadków za wiarygodne, logiczne i spójne z zeznaniami samego ubezpieczonego oraz z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, tj. aktami osobowymi ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia.

Świadkowie dokładnie opisali charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, nadto w tym samym czasie świadkowie byli zatrudnieni również w/w zakładzie pracy, zatem widywali ubezpieczonego w trakcie wykonywanej przez niego pracy. Dodatkowo zeznania świadków i ubezpieczonego korespondują z dokumentami składającymi się na akta osobowe z okresu zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie, w szczególności z zaświadczeniem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Nadmienić należy, że oczywistym jest, iż w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach z dnia 5 stycznia 1988 roku nastąpiła oczywista omyłka pisarska i powinien być wpisana data 5 stycznia 1998 r. Taka też data widnieje na świadectwie pracy.

Ustalony w sprawie stan faktyczny pozwala uznać, iż ubezpieczony w okresie od 6 marca 1975 roku do 31 grudnia 1997 (z wyłączeniem okresów korzystania z urlopów bezpłatnych w 1997 roku) pracował w warunkach szczególnych jako kierowca ciągnika. Charakter i rodzaj prac wykonywanych przez ubezpieczonego odpowiada pracom, wskazanym w wykazie A, dziale VIII, poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze („prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych”). Wykonywana przez niego praca była więc pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że ubezpieczony posiada wymagany łączny ponad 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, uprawniający do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na mocy cytowanego art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu A. P. prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych od dnia (...), tj. od dnia osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego 60 lat.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 1a ustawy emerytalno- rentowej FUS z urzędu orzekał w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Ubezpieczony za sporny okres zatrudnienia przedłożył zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych, które dotknięte było jednak istotnymi wadami formalnymi (data wystawienia tego dokumentu była o prawie 9 lat wcześniejsza od podanej w treści tego dokumentu daty ustania zatrudnienia; zaświadczenie nie powoływało ponadto zarządzenia resortowego). Organ rentowy miał zatem podstawy do zakwestionowania mocy dowodowej i wiarygodności tego dokumentu. Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność świadczenia przez ubezpieczonego zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Na oryginale właściwy podpis.